

jich uplynutí, býti jmenováni znovu. — V poslední době byl podán parlamentu návrh na reorganizaci rady a mluveno tu o vadách dosavadního zařízení. Tak zejména je považováno za nevýhodu, že rada nemá zvláštního rozpočtu, nýbrž že je tento součástí rozpočtu ministerstva práce, dále že rada nemá práva konati potřebná šetření samostatně, nýbrž jen prostřednictvím ministerstva, a pod. Nejvíce bylo mluveno proti tomu, aby ministr práce byl předsedou rady, ale to by se dalo odstraniti jen odnětím hlasovacího práva těch úředníků, kteří jsou členy rady s moci svých úřadů. Mimo to bylo žádáno, aby byl přiznán hlas pouze poradní také všem odborníkům hospodářským a sociálním, aby se zeslabil vliv jejich příliš teoretického názoru na jednotlivé záležitosti. Nejvíce pozornosti zaslouží podaný návrh, aby vzhledem k ekonomičnosti a rychlejšímu postupu práce byla rada rozdělena ve čtyři sekce a to pro: průmysl, plavbu, obchod a zemědělství.

K. Gerlich.

Bude se stavět? Zatím co stavba pražské právnické fakulty povolna pokračuje, takže už (!!) L. P. 1931—2 bude hotova a zatím co také značné peníze byly investovány do definitivního provisoria bratislavské fakulty, brněnská fakulta jen se těší, že ona první bude mít z celé university Masarykovy definitivní budovu. Pozemek je vybrán, ministerstvo financí povolilo potřebnou částku, ministerstvo veřejných prací připravilo potřebné náčrtky a na podrobných plánech už pracuje projektant arch. Dryák a přece nelze začít. Před nějakým časem proskočila novinami o tom nepravdivá zpráva označující za vinníka ministerstvo veřejných prací, ale dnes nezodpovídá za průtahy ministerstvo, nýbrž samo město Brno! Teď když je všechno hotovo, když přípravné práce vyžádaly si už sum do set tisíc, nehledě ani k marné námaze stavebních referentů, akademických úřadů a p., právě teď a ne dříve si vzpomněla městská správa, že je nutno pozměnit regulační plán staveniště university a proto také stavba právnické fakulty dosud nezačíná. Prý je nutno vésti jinak jednu ulici k budoucí údolní přehradě, samozřejmě »velmi blízké« (ovšem jen velmi rychlými dopravními prostředky, jinak pěšky asi 2 hod.!), dále se uvádí, že projektované náměstí universitní, jež má akademické čtvrti dodati vzduchu, by stálo příliš peněz a kdož ví, nenajde-li se přes noc zase jiný důvod. Jistý činitel v městské správě se vyjádřil, že zahájení stavby je nutné, aby se odpomohlo nezaměstnané a nikoliv pro studenty. Což je o studenty, ti se vždy nějak uskrovní a pak nekričí a hlavně jen málo jich je nad 21 let. To je něco jiného, jde-li o budovu Nejvyššího soudu a přijede se na to podívat osobně pan ministr, tu hned se odeberou zástupci města nabídnout veškeré služby, protože by si to přece mohlo ministerstvo spravedlnosti rozmyslit a soud Brnu vzít. Ale universita, ta se přece nemůže stěhovat? Snad by se doporučovalo vypsat konkurs, které moravské město by dalo víc. Možná, že by s poptávkou vzrostla i nabídka.

Oprava. V minulém čís. na str. 231 za řádkem 27 shora scházeti slova: ». . . pokud nemůže se odvolati na delegační předpis právního řádu, musí se jeviti právě s hlediska . . .«, což račiž si čtenář lask. opravit.

LITERATURA.

Dr. Leopold Heyrovský, *Dějiny a systém soukromého práva římského*. — Šesté vydání upravili Dr. Otakar Sommer a Dr. Jan Vážný v Bratislavě 1927. »Knihovna právnické fakulty university Komenského v Bratislavě. Sv. 17.« Str. XIV.+656. 8°. — Heyrovského učebnice římského práva soukromého, jež s úspěchem, jaký byl dopřán málokterému dílu naší právnické literatury, odchovala řadu právnických generací,

dočkala se šestého vydání. Radostně vítáme čin romanistů právnické fakulty Komenského university, prof. Sommera a Vážného, kteří uspořádali toto prvé posmrtné vydání životního díla Heyrovského. Ukazuje-li již pouhá skutečnost, že nové vydání vychází necelých šest let po vydání pátém, jež v letech 1921—22 opatřil ještě sám autor a které již několik let bylo rozebráno, na hodnotu a oblíbenost této knihy, možno o novém vydání říci, že tyto vlastnosti podržuje, příp. podrží a ještě zvýší.

Vydavatelé zásadně zachovávají nezměněné výklady Heyrovského podle úpravy pátého vydání, takže kniha zůstává nadále vzorem nejen přesných formulací právních pojmů, pro něž je i pro moderní civilistiku neocenitelnou, nýbrž i výstižných syntheses historických, které přihlížejíce i k nejnovějším pracím romanistickým, plasticky vylučují vývoj všech důležitějších institutů římského práva soukromého od doby nejstarší až do Justiniana. Bylo jen v duchu autorově, který do posledního vydání neustále pracoval na zdokonalení knihy a udržoval ji na výši současné vědy romanistické, jestliže vydavatelé i při své úpravě použili tu a tam ke zdokonalení knihy nesporných výsledků nejnovější romanistiky. Stejně nutnými byly nepochybně i dosti časté změny díkce a slohu Heyrovského, který sice i po stránce formální stávil jeho učebnici mezi klasická díla naší literatury právnické, ale mnohdy i na úkor srozumitelnosti pro nynějšího čtenáře, zvláště právníka-záčátečníka. Vydavatelé provedli však i některé změny podstatnější, které vesměs možno označiti za dobře rozvážené a zdařilé. Je to především pozměněná systematika v rozdílu čtvrtém a pátém (právo rodinné a právo dědické), v nichž výklady jednotlivých paragrafů podávají nyní obraz daleko ucelenější, třebaž v nich obsahově bylo velice málo měněno. Další změna proti vydáním dřívějším spočívá v tom, že nové vydání nepřináší latinských textů, jimiž — ať in extenso otištěnými či pouhou jich citací — Heyrovský ilustroval každý odstavce své knihy. Vydavatelé, až na několik vět, které jsou obecným majetkem i moderní mluvy právnické, umístili latinské texty výlučně do poznámek, omezujíce se při tom zároveň jen na texty základní, příp. takové, které podrobněji rozvádějí výklady textu českého. Touto úpravou získala Heyrovského učebnice neobyčejně na přehlednosti a zmenšil se podstatně i její rozsah, ačkoli vlastní text český naopak byl rozšířen tím — a tu jest další novota vydavatelů zavedená, — že do konečné hlavy nauk všeobecných, kde se v dřívějších vydáních pojednávalo o »ochraně práv«, to jest o materielně právních základech civilního řízení soudního, vepracovány nyní též výklady o základech klasického civilního procesu (po stránce formální). I zde předkládají se však čtenářům jen výklady Heyrovského; bylo totiž ke zpracování této části použito jeho učebnice římského procesu civilního, příp. jeho litografií o tomto předmětu. S hlediska čtenářů, jimž Heyrovského kniha jest především určena, t. j. studujících práv, jest i tato změna rozhodně velmi vhodnou, ježto se jim tak stávají přístupnými i mistrné výklady Heyrovského o naukách klasického civilního procesu římského, když k velké jeho učebnici této látky sáhne jich — bohužel — jistě mizivě procento.

M. B.

Josef Pekař: Žižka a jeho doba. Doba se zvláštním zřetelem k Táboru.—»Vesmír«, Praha 1927, 8°, str. 283.—Přední historik český, proslulý mistrným líčením sociálního a kulturního pozadí historických dějů, přistupuje k vylíčení doby Žižkovy. Autor zabýval se pozadím dlobovým husitské éry již dříve ve svých pojednáních v Č. Č. H. v letech 1924 a 1925. Autor chce, jak sám praví, reprodukovatí čtenáři přímo mínění vrstevníků husitského vůdce o Žižkovi a jeho době. Avšak připomíná, že se musíme při posuzování husitské doby zřeknouti romantismu Palackého, od něhož ostatně upustil již Tomek a Goll, a volky nevolky vyslechnouti zprávy současníků. Pekař předvádí svým obvyklým živým a zajímavým způsobem stejně názory

Žižkovi příznivé i nepříznivé, tedy jak Jakoubka ze Stríbra a Mikuláše z Pelhřimova, tak i Eneáše Sylvia a Petra Chelčického. Na konci knihy zdůrazňuje autor problematiku osvědčeného názoru o tábořské »demokracii«. Při důkladném studiu pramenů vidíme v Táboře opět a opět nábožensky exaltovaný středověk. Celkem Pekařova práce má význam nemalý a bylo by zajisté s přáti, aby autor i v dalších dílech své práce pokračoval svou osvědčenou metodou a aby poskytl veřejnosti cenné a úplné dílo o Žižkovi a tím nahradil zastaralou práci Tomkovu a nevalně cenné některé práce novější. R. Wierer.

Jindřich Šebánek: Desetipanský úřad Starého města pražského a jeho knihy. Z dějin měst. správy a diplomatiky měst. knih. — Praha. 1926. Zvl. otisk ze »Sbor. příspěv. k děj. m. Prahy« sv. V. 8°. str. 163 a přílohy. — Z nového chystaného svazku V. »Sborníku příspěvků k dějinám hlav. m. Prahy«, o němž jsme měli příležitost již jednou se zmíniti při referátu o velmi důležité práci Mendlově (»Všehrd«, roč. VII. 1926, str. 61), vychází nyní další práce, která nás po stránce historickoprávní interesuje. Práce Dr. Jindř. Šebánka zvolila si za téma úřad desetipanský, tedy institut dosud nezpracovaný, jak stanoviska historického, tak právníckého, ačkoliv tento úřad již svým vznikem kompetencí a organizací, jak autor nám to vylíčil v kap. I. své studie, jest neobyčejně zajímavý. Neboť úřad desetipanský vznikl zcela pravděpodobně nutností domácích poměrů a je tedy výjimečným příkladem, kdy naše městská správa nepřejímala z ciziny a zároveň dosvědčuje, jak značnou tvořivost organizační v našich městech, tak i rozsáhlost agendy městské, která počátkem stol. XVI. prostě nestačila pro úkoly na ni vkládané, zejm. po sloučení města Nového Starého. Rada nemohla vyřizovati množství pří o dluhy, které spadaly do její kompetence. Proto asi od r. 1518 pro vyřizování těchto běžných sporů zřídila delegovaný úřad »desetipánů«, jejichž obdobou byl o dvacet let později zřízený úřad osmipanský v Kutné Hoře. Jest jisto, že nový úřad splnil všechny úkoly, jež mu byly dány při jeho založení. Příslušely před něj zásadně spory o dluhy nad 10 kop gr., kdežto spory o menší dluhy zůstaly jako dosud příkázány rychtáři. Před úřadem s takto vymezenou kompetencí mohl se mnohem dokonaleji vyvinouti proces po stránce formální, než před městskou radou, tím spíše, že časem bylo nutno, jako na př. pokud jde o závazky směnečné, zaváděti řadu detailních ustanovení. Šebánkova práce dává nám na podkladě velmi pečlivě vyčerpaných pramenů v archivu města Prahy nahlédnouti do rozsáhlé působnosti tohoto úřadu a tím nám konkretisuje zprávy zejm. Víta Ophthalmia, Koldína, Weingartena a j. »Desetipáni« nejsou však institutem nezajímavým jen po stránce kompetenční, nýbrž i pokud jde o složení, o výběr osob, dále o postup řízení (kap. II.), jejich poměru k úřadu purkmistrovskému a k městskému rychtáři i jiným úřadům (kap. III.).

Vedle této, jak by bylo snad možno označiti, ryze právnícké části, Šebánek podává ve své studii i diplomatický rozbor písemnosti úřadu desetipanského. Kromě podrobného popisu zachovaných knih (kap. IV.) probral tu jednotlivé písaře desetipánů, zejména stanovil jejich rukopisy a vysvětlil zařízení jejich kanceláře (kap. V.), jakož i vedení knih (kap. VI.). Tato část autorovy práce je ryze analytická, jak káže nynější metoda pomocných věd historických. Jde tu často o maličkosti, jichž zjišťování vyžádá si nadměrné práce, která by snad mohla býti označena jako nehospodárnost vůči otázce vskutku malé. Než přece je nutno si povšimnouti, že jedině takovou detailní práci můžeme pokročiti vpřed a neustrnouti na opakování starých výsledků. Právě po této stránce takováto práce, jako je velmi důkladná studie Šebánkova, přinese mnoho užítku i studiu právně historickému, které v otázkách městského procesu bude musiti se k ní obracet.

Ča.

Český časopis Historický roč. XXXIII. 1927. I. sešit. První sešit přináší článek Mendlův o počátcích našich cechů a práci Fran-

tiška Hrubého o selských a panských inventářích v době předbělohorské. Cenným příspěvkem k dějinám veřejného práva českého je pojednání Kazbundovo o otázce české korunovace v roce 1861; práce Kazbundova je psána podle nových pramenů úředních a osvětluje přesvědčivě kolísavou, ze dne na den se měnící, vnitřní politiku Františka Josefa I.

Wierer.

T. G. Masaryk: Sebevražda hromadným jevem společenským moderní doby. Čin, Praha 1926, str. 284. — Jako první svazek sebraných spisů Masarykových vychází první velká sociologická práce Masarykova, v níž však již jest obsažen jeho základní názor na otázku krise moderního člověka a vývoj moderní civilizace. I když jest možno s jeho názory snad nesouhlasiti, překvapí živost a svěžest knihy a její blízkost k dnešním poměrům po 45 letech. Kniha vychází téměř nezměněna od prvního vydání a přece jsou tu zachyceny otázky i dnes velmi časové. V sebevražednosti vidí Masaryk hlavní symptom krise moderního lidstva, svojí nepřírozeností ukazuje na to, že jest cosi nezdravého v civilizaci. Příčinu vidí v rostoucí nenábožnosti lidstva, jejíž příčina tkví v polovzdělání rozumovém, při němž se zanedbává vzdělání mravní a citová stránka lidská. Jen harmonický náboženský názor na svět činí život za všech okolností snesitelným. Odnětím náboženství odnímá se lidem životní opora. Sebevražednost lze odstraniti jenom odklizením nenábožnosti a s ní související polovicitosti. Poměry hospodářské a politické jsou mu opáčně než podle Marxe, jen vnější stránkou vnitřního života duševního a od tohoto se má začítí s odstraňováním krise, a to návratem k nábožnosti.

J. B.

Les mouvements migratoires de 1920 à 1924. Etudes et Documents, série o (migrations), no. 2. — Genève 1926. Bureau international du Travail. 8°, stran 108, cena 2.50 fr. švýc. (7.50 fr. francouz.). — Tato zpráva o vystěhovalectví byla vydána na základě doporučení Mezinárodní konference práce ze dne 18. října 1922, jímž se žádají všechny členské státy, aby dodávaly Mezinárodnímu úřadu práce všechny informace a statistická i jiná data, týkající se vystěhovalectví. Na základě takto sebraného materiálu vydal Mezinárodní úřad práce nejprve studii o vystěhovalectví v letech 1920—1923 a jejím rozšířením a doplněním do r. 1924 vznikl přítomný spis, jehož autorem jest Dr. Imre Ferenczi. Na podkladě pečlivě v tabulky seřazených statistických dat probírá odděleně vystěhovalectví zámořské a pevninové. — V kapitole o vystěhovalectví zámořském pojednává spis nejprve o důležitosti hnutí v zemích evropských. Z absolutních čísel o počtu vystěhovalců je vidět v letech 1921 a 1922 pokles proti r. 1920, velký vzrůst v r. 1923 a opět pokles v r. 1924. Stejně jeví se tento poměr i v jednotlivých zemích až na výjimky (hlavně nástupnické státy), které jsou podrobeny rozboru. V zemích mimoevropských pak nenabýlo vystěhovalectví takové důležitosti jako v Evropě, neboť tam jest všude počet přistěhovalců větší než vystěhovalců. Z evropských států vyskytuje se takový případ jedině v Nizozemí. Co se týče směru vystěhovalectví, tu primát si udržely až do roku 1923 Spojené státy, na jejich místo nastoupila v roce 1924 Argentina; mimo ně pak vykazují značná procenta i Kanada, Brazílie a Kuba. V dalším uvádí se statistika vystěhovalců v zemích průchodních a konečně údaje o pohlaví, věku a zaměstnání vystěhovalců. — Vystěhovalectví pevninové let 1920—1924 vyznačuje se nesmírným rozmachem ve všech zemích a změnami nastalými v jeho směrech. Stejně jako v předešlé kapitole probírá se i tu nejprve důležitost a směr pevninového vystěhovalectví a pak pohlaví, věk a zaměstnání vystěhovalců. — Celek spisu s řadou statistických tabulek bohatých na všechna potřebná data řadí se důstojně k dosavadním dílům Mezinárodního úřadu práce v oboru vystěhovalectví: Chronique mensuelle des migrations, Emigration et immigration, législation et traités, Les méthodes des statistiques de l'émigration et de l'immigration, Rapport de la Commission internationale de l'immigration, Rapport de la Commission internationale de l'émigration a j.

K. Gerlich.

Judikatura rozhodčích soudů československých burs plodinových. Uspořádal sekretariát plodinové bursy v Brně. Nákladem vlastním. Stran 15. Cena Kč 6.—. — Spisek obsahuje sbírku 109 zásadních nálezů rozhodčích soudů našich plodinových burs a 17 rozhodnutí nejvyššího soudu ve věcech bursovních. Sbíрка je vhodnou pomůckou pro praktické právníky. Lze ji objednat v sekretariátě Plodinové bursy v Brně, Masarykova 29. R.

Jaroslav Koudelka: Ženevský protokol, idea a organisace světového míru. — Čin, Praha, str. 260, cena 27 Kč.— Na naše poměry vynikající kniha Koudelkova, počtčná cenou Chelčického mírové společnosti, obírá se podrobně tématem nadepsaným. Autor si rozdělil látku na tři hlavní části: před protokolem, protokol a po protokolu. V první části probírá ideál míru v minulosti a snahy po jeho fedování, dále analyzuje »starý systém« válečný a charakterisuje jeho důsledky takto: »Válka se na konec stala jakýmsi samohybem společnosti, která neměla schopnosti podřídit se principům míru«. Světovou válku považuje Koudelka za produkt války předcházejících. V pojednání o protokolu se probírá nejprve úmluva o Svazu národů a vývoj další s bojem o protokol, konečně protokol sám v poměru k ideji a organisaci světového míru. Význam protokolu je snad nejlépe shrnut v posudku Briandově, jež autor cituje: »Protokol zavádí po první do mezinárodního práva doktriny soukromého práva, prohlašuje útočnou válku za zločin. V zájmu všech národů organisuje činnost stále mezinárodní justice.« Ve třetí části pojednává Koudelka o vývoji od protokolu ke kompromisu, hlavně pro odmítavé stanovisko britské po pádu vlády MacDonalldovy. Místo protokolu došlo k realizaci nově sjednaných smluv locarnských, které jsou krokem k universálnímu protokolu. Ke knize Koudelkové je připojen protokol ženevský v českém znění (zvaný »protokolem o pokojném vyřizování mezinárodních sporů«) — a konečně též seznam použité literatury, kde však není francouzská literatura vůbec zastoupena. Koudelkova kniha je důkazem, že porozumění pro mezinárodní problémy a pro otázku světového míru v praksi u nás od poválečných dob stále vzrůstá. G. Zvěřina.

JUDr. Fr. Rouček: Občanské právo platné na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Všeobecná část I. Nákladem J. Guska v Kroměříži. — 1927. Stran 144. 8°. Cena Kč 18.—. Docent Dr. Rouček, zřejmě pro své posluchače universitní vydal první díl všeobecné části zamýšleného systému občanského práva na Slovensku a Podkarpatské Rusi platného. Vydání svazek prozatím se nezabývá příliš právem tímto, nýbrž autor v něm vykládá všeobecné pojmy: o právu vůbec, o jeho tvorbě, jeho mezích, jeho použití, takže výklady autorovy hodí se vlastně pro kterýkoli systém právní. Kniha jest však závazkem autorovým, že vydá, třebaš po čase, celý systém práva soukromého na Slovensku, což bude prací jak obtížnou, tak i záslužnou. dnk.

Werner Sombart: Der moderne Kapitalismus. III. Bd. I. Ab.: **Das Wirtschaftsleben im Zeitalter des Hochkapitalismus.** — Duncker & Humblot, München, Leipzig 1927, S. XXII. + 514, 4°. Sombart na konci druhého svazku svého »Moderního kapitalismu« slíbil ještě vydání svazku třetího, konečného, který měl býti věnován kapitalismu v plné síle jeho rozvoje. Pro velkorysost autorova pojetí historického vývoje kapitalismu a pro břitkost, s níž přesně stanovené otázky řeší, bylo posledního svazku jeho stěžejního díla hleděno vstříc s očekáváním.

Dosud byl mi přístupný jen první polosvazek třetího svazku. Počám zde stručně jeho obsah a jen povšechný posudek.

Třetí svazek, nesoucí v titulech uvedený název, je časově omezen na dobu od r. 1760 (zavedení používání koksu) — do r. 1914 (přerušené vývojové linie, proniknutí čistě naturalistického způsobu života normativními ideami). Místně je omezen na Anglii, záp. Evropu a východ Spojených Států Severoamerických. Místní vymezení jest dáno rozšířením kapitalismu (což neznamená, že by v onom obvodě byl výhradním hospod. systémem!).

Polosvazek jest rozdělen na dva hlavní oddíly probírající:

1. Základy vyspělého kapitalismu t. zv. historicky náhodné, dané okolnosti a 2. výstavbu. V prvním hl. odd. věnuje S. pozornost problému podnikatelů (jejich původ občanský, rasový, lidé koloniální; vůdčí role podnikatele ve zmechanisovaném aparátě hosp. života?), dále státu (v jeho jednání v hospod. věcech: uvnitř slabost vůči zápasu interesů, vně princip suverenity; povaha mezinár. hosp. organizací) a technice (její vliv na rozšíření vědění, dovedností, technic. aparátu).

Druhý hlav. odd. zabírá $\frac{3}{4}$ knihy a pojednává 1. o kapitálu, 2. pracovních silách, 3. odbytu. — Ad. 1. Kapitálem nazývá S. sumu směnných hodnot, sloužících kapitalistickému podniku za věcnou základnu. (Je to pojem historicko-ekonomický.) Při posuzování zhodnocovacího procesu kapitálu ponechává S. stranou úvahy morální a prakticko-politické. Zisk kapitalistův jest mu prostě jedním ze tří faktorů kapitalistického hospodářství (mzda, zisk, úrok) a předpoklady pro tvoření se nadhodnoty (ve sm. společen. kapitálu) resp. zisku (ve sm. kap. jedincova) jsou předpoklady existence kapitalismu vůbec. Klasikové i Marx dali na otázku po zákonech tvoření se nadhodnoty odpovědi jednosměrné, domněle absolutně platné (nahodnota bude stále klesat, stoupat.), S. naproti tomu ukazuje, že výše uvedené 3 faktory jsou veličinami měnivými, jež připouštějí možnost nescíslných kombinací a vylučují jednosměrné odpovědi. Pro různé doby a místa mohou mít pravdu jak klasikové, tak Marx. — Podle druhů jest lišiti kapitál peněžní a věcný. Po dané definici obou sleduje S. jejich vznik, hledá metodu jich zachycení a číselného vyjádření a vylučuje jejich význam pro hospodářský systém kapitalismu. V pojednání o prvním vyniká kapitola o úvěru, při druhém zkoumání možnosti zvýšení produkce. — Ad 2. Pracovní síly jsou nezbytny kapitálu pro jeho zhodnocení. Odkud tyto síly kap. vzal a jak je přizpůsobil svým potřebám? Odpověď na prvou otázku vede k rozboru populačních teorií (Mathus—Sismondí—Marx—Sombart), druhé k popsání postupného prorůstání kapitalistické organizace tělem společnosti. Přizpůsobení pracovních sil děje se v ohledu místním, technickém a hospodářském (tu otázka tvoření prac. mzdy, ceny práce a pohybu mezd: od 1850—1915 v Americe stoupnutí o 2.52%). — ad. 3. Jak se uskutečňuje rozšířená reprodukce? Jest trvale možna akumulace kapitálu v hospodářství čistě kapitalistickém? S. tu odmítá pessimistickou teorii (Sismondí, Rodbertus), podle níž kupní síla zůstává ve svém vzrůstu za produkci a příjmy s jistými výhradami optimistické pojetí klasiků: jak velké rozpětí, tak velká poptávka, žádná podkonsumpce. Empiricky ovšem konstatuje obtíže zhodnocovacího procesu kapitálu, jímž tento se vyhýbá tím, že nečeká na přizpůsobení se poptávky uvnitř vlastního hospodářství, nýbrž pokouší se rozšířiti svůj obyt na všechny strany: »třetím osobám« — t. zv. exogenní poptávka (kupci stojící vně kapitalismu, nové vrstvy kupců, tvořivá poptávka). Nahodnota konsumu neuchází. Jsou u ní dvě možnosti: buď je kapitalisována a pak tvoří poptávku kapitalistů po statcích poskytujících důchod, nebo je spotřebována a tu tvoří poptávku námezdníků po konsumpčních statcích. Jak je to s poptávkou dělníků? Reální mzdy se během periody vyspělého k-smu zdvojnásobily, ale stejně i produktivita práce. Zisk však vzrostl poměrně více (2.52% mzdy — 3.03% zisk). Toto mimořádné stoupnutí zisku přičítá S. exogenní poptávce.

Předností S. díla i v této knize jest promyšlená systematika, přesné definování pojmů a jasnost výkladu, takže kniha je přístupna i neodborníkům. Zájemcům ukazují cestu k podrobnějšímu studiu pečlivé přehledy pramenů a literatury monografické i všeobecné. V přítomném polosvazku jsou mimo to ještě hojná statistická data o Anglii, Francii, Spojených Státech S. A., Německu. Smělé narýsování vývojových linií, ražení charakterů dob a typů organizačních dává daleký přehled a všeobecný názor i povzbuzuje k pokusům verifikačním a monografickým.

Pro tyto své přednosti jest S. »Moderní kapitalismus« slabikářem hospodářské historie kapitalismu.

Dr. J. Procházka.

Dr. Wilhelm Weizsäcker: Die Ausbreitung des deutschen Rechtes in Osteuropa. — V časopise »Deutsches Volkstum« (roč. r. 1926, str. 549 až 569) vyšla zajímavá studie profesora pražské německé university Weizsäckera. Vedle pěkného přehledu o rozšíření německého práva ve střední Evropě hlavní její cena záleží v tom, že poprvé zpracovává kartograficky dvěma přehlednými mapkami jednak rozšíření německého práva vůbec a jednak v českých zemích zvláště. Při tom značkami se uvádí také, od kterého města přijalo město nové svoje právo. Tím ještě více vyniká vliv některých vrchních stolic městského práva německého a zároveň se názorně ukazuje, jak i postupně měnilo odvolací soudy (na př. Kolín n. Lab. nejprve Magdeburg, pak Jihlava o konečně Praha, Staré město). Bylo by dobře, kdyby autor výsledky své práce publikoval samostatně, protože zvláště pro nás v časopise nedosti přístupným snadno by mohly zapadnouti na škodu celé práce i věci.

Ča.

Patentní právo v Československé republice. Sestavil Ing. Ludvík Špirk. V Praze 1927. Nákladem Václava Petra. Str. 227. 16°. — Kniha obsahuje úplný přehled zákonných textů předpisů, jimiž se řídí u nás patentní právo, jakož i některé rozhodnutí ve věcech patentových, jak byla uveřejněna v Patentním věstníku. Co se sebraného materiálu týče, možno se na knihu spolehnouti. Máme však za to, že zbytečně do této sbírky byly pojaty předpisy jazykové platné v československé republice i s obsáhlým nařízením, které z velké části se látky, kterou autor sebral, netýkají. Postrádáme také pro právníka, a zvláště pro praxi nezbytné komentáře u jednotlivých paragrafů zákona, jež ve vydání Špirkově jest otištěn úplně »hladký«. Nezamlouvá se nám také způsob autorova postupu, kde klade vedle sebe normy platné vedle neplatných a výslovným poukazem starší normy zrušených, jež autor uvádí oboje se skromnou poznámkou, že »úzce souvisejí a se doplňují« (kdežto přece stará ustanovení se výslovně ruší). Naproti tomu však si autor libovolně mění text změněný tacite derogací, aniž by na to v poznámce nebo odlišným typem upozornil. Ve vydávání textů, tedy právních pramenů, jest si počínati velice opatrně a pragmaticky. Zdá se nám, že dílo mělo býti před vydáním prohlédnuto právníkem se stanoviska právnícké úpravy.

dnk.

Organisace bank a technika bankovních obchodů. Napsal František Špička, prokurista České průmyslové a hospodářské banky v Praze. Nákladem Spolku posluchačů komerčního inženýrství v Praze 1926. 8°. — Stran 782. — Cena Kč 80.—. Kniha tato byla vydána péčí Spolku posluchačů komerčního inženýrství, jenž jest ve vydavatelské činnosti podoben právníckým spolkům fakultním. Člen profesorského sboru vysoké školy obchodní, prokurista Fr. Špička, vykládá v uvedené knize o postupu při úřadování v bankách a to od počátku přes celý chod až do odeslání zprávy komitentovi, a popisuje vnitřní manipulaci banky v jednotlivých odděleních a detailech. Zmiňuje se o vedení knih a bilancování a o provádění kontroly v bankách. Vše popisuje podle praxe, čímž jeho výklady jsou dokumentární, jakož i podle zákonných předpisů. Kniha v tomto ohledu může nahraditi různé příručky, hlavně německé, na které jsme v nedostatku domácího díla byli dosud odkázáni. Kniha obsahuje množství formulářů v bankách užívaných, a to jak účetních, tak právních, jež autor použil podle vžitých formulářů bankovních. Zdá se nám, že co do jasnosti a přehlednosti nevyhovují právní výklady v knize obsažené, a to hlavně z toho důvodu, že autor nepoužil formy výkladu norem, nýbrž cituje celým zněním, a to pouhým otisknutím zákona, tak jak byl uveřejněn ve Sbírce zákonů a nařízení, že nepřidal autor k jednotlivým ustanovením výklad, a že dal otisknouti zákonné texty v pořádku chronologickém bez příslušných změn, takže jsou uveřejněny normy, které již neplatí, což o dva nebo tři listy dále čtenář z citovaného předpisu původní předpis měnicího pracně seznamenává (příklad jest na str. 261 a jinde). Doporučovalo

by se proto pro druhé vydání této pěkné knihy upustiti od citace zákonů v jejich celém textu, a spíše látku vysvětliti v souvislém výkladu, což jest tím potřebnější, že kniha jest v první řadě psána pro nepravvníky, při čemž snad bylo by také dobře typograficky tyto výklady rozlišiti od vlastního předmětu výkladu. Pro seznání organisace bank jest kniha velice instruktivní. dnk.

Sbírka zákonů, nařízení a předpisů pro státní službu stavební v republice Československé. Svazek VI. Doplnky. Rejstříky. Vydáno péčí Ministerstva veřejných prací. Nákladem státní knižtiskárny. V Praze 1927. Stran 1091. — Tímto posledním svazkem vychází rozsáhlé dílo, započaté v roce 1924, které obsahuje v sobě veškeré předpisy pro státní službu stavební všeho druhu. Jsou v ní publikovány zákony a nařízení, normálky a předpisy Rakouské a Uherské, pokud platí, a zachycuje se tak stav zákonodárství v tomto oboru do nejmenších detailů. Technik v této rozsáhlé publikaci najde vše, co z právního stanoviska pro sebe potřebuje, a to ve všech oborech. O knize jsme již několikráte referovali, dodáváme jen, že poslední svazek obsahuje doplnky nastalé od 1. července 1924 do 1. ledna 1927, dále pak rozsáhlý a praktický rejstřík. Ministerstvo veřejných prací se jistě tímto dílem velice zasloužilo, a získá si vděčnost všech, kteří mnohdy velice pracně byli nuceni příslušné normy shledávati. Měli bychom při této příležitosti ještě to přání, aby i ostatní ministerstva snažila se následovati tohoto příkladu, což zvláště u ministerstva vnitra by bylo žádoucí, ježto mnohé úřadování ve vnitřní správě vede se podle norem starších než půl století, a doporučovalo by se také v resortu tohoto ministerstva postarati se o podobnou publikaci, již velice pěkně se reprezentovalo ministerstvo veřejných prací. dnk.

Th. Řibřid: Soudní exekuční výkony v praxi. Nákladem vlastním. V Praze. 1927. 8°. Stran 163. Kč 30. — Účelem tohoto spisku jest, jak praví autor, aby obsah jeho byl spolehlivým a rychlým vodítkem se stanoviska výkonu soudních exekucí mobilárních ku vydobytí a zajištění pohledávek a u provádění zatímních opatření atd. Třeba přiznati, že účelu toho autor dosáhl; jeho třicetiletá činnost u našeho největšího exekučního soudu jako dozorčího výkonného úředníka umožnila mu, aby spíše svůj sestavil tak, aby byl cenou pomůckou zvláště při pochybnostech objevených se při výkonu exekuce na místě výkonu, kde vyžaduje se rychlého jednání a rychlého rozhodnutí.

Dr. Jindřich.

Die Verordnungen über die Gehaltsregelung der Dienstnehmer im Kanzleihilfsdienst (Offizianten) und im Angestelltenhilfsdienst. Nákladem bratří Stiepelů. V Liberci. 1926. 8°. Str. 139. 20 Kč. — Po vydání příručky o novém platovém systému státních a jiných veřejných zaměstnanců přistoupila firma Bratří Stiepelů k vydání knížky této, která obsahuje ustanovení, týkající se nepragmatikálních státních a veřejných zaměstnanců. Publikace tato obsahuje také volební řád do léčebného fondu veřejných zaměstnanců a léčebný řád tohoto fondu.

Dr. Jindřich.

Dr. Jiří Havelka: Nástin zásad správního řízení. (Podle judikatury nejvyššího správního soudu). — Praha 1927. — 8°. — Str. 98. — Jde o zvláštní, u nás dosud ojedinělou literární formu: Autor pořídil z velkého množství nálezů československého nejv. správního soudu výtahy obsahující právní věty, které vystihují názor tohoto soudu na jednotlivé otázky správního řízení, rozřídil je systematicky do kapitol obvyklých v učebnicích správního práva a podává je pěkným souvislým výkladem uváděje čísla nálezů jen v závorkách. Jen porůznu připojuje svoje stručné, ale výstižné kritické poznámky v textu. V úvodní části pojednává autor v několika krátkých kapitolách o pojmu řízení správního a významu judikatury nejv. správního soudu, o pozitivně-právním základu jejím a o analogii předpisů z jiných oborů právních. Zde snad, až zbytečně dokazuje důležitost judikatury nejv. spr. soudu i z hlediska normativní theorie. Neboť je přece jasno, že tam, kde není vyšších obecných norem, je relativně nejvyšší normou norma kon-

kretní a z těchto je nejvýznamnější konkrétní norma nejvyššího orgánu, která takto tvoří jakési právo praetorské. Ale na druhé straně zase je jasno, že to není obecně platné právo, které by bylo možno aplikovati, ježto jde v podstatě o normy stejného stupně jako jsou konkrétní akty kteréhokoliv jiného aplikujícího orgánu. Proto se nikdo ani nepokusí věty vyslovené v důvodech náležet — byť jako obecné zásady — interpretovati a aplikovati vědeckými methodami juristickými.

Knížka je prací velmi záslužnou a bude zajisté vítanou pomůckou nejen všude tam, kde nebude možno hledati přímo v rozsáhlých sbírkách nálezů. Ale i tomu, kdo bude čerpati přímo z pramene, bude Havelkova příručka velmi cenným vodítkem. Okolnost, že v dohledné době bude správní řízení upraveno pozitivními normami, neubírá knize na ceně, ježto pozitivní úprava nebude nikdy tak podrobná, aby vyčerpala i jen z dálky všechny otázky, jimiž se správní soud již zabýval a kterých se dotýká práce Havelkova, nehledě ani k tomu, že období od převratu do této kodifikace bude tvořiti vždy významnou fási ve vývoji našeho správního řízení a judikatury nejv. správního soudu.

Dr. Vladimír Mandl: Manželské procesní právo československé. Nákladem vlastním, Plzeň 1926, str. 90. — Tuto studii podává nám autor způsobem velmi zhuštěným všechna zákonná ustanovení manželského procesního práva platného v zemích historických, na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Velké množství rozdílných předpisů dosud platných v obou oblastech naší republiky, rozhodně vyžadovalo zvláštního systému výkladu, který autor sice volil, ale nemožno právě říci, že system nejvhodnější. Nesporné je, že studium této pestré směsice zákonných ustanovení platných v obou oblastech, i když jsou každá samostatně vykládána, spojeno je s velkými nesnázeami a vyžaduje náležité znalosti ustanovení práva občanského (soukromého) i procesního (jmenovitě na Slovensku), neboť jinak nutný přehled se ztrácí. V této materii je tedy, autorem volený system spojeného výkladu totiž, že jednotlivá ustanovení platná na Slovensku společně vykládá a subsumuje pod příslušná zákonná ustanovení, platná v zemích historických, velmi nepraktický. Důsledek toho je už zmíněná nepřehlednost a tím zapříčiněná několikerádková citace různých ustanovení obou platných práv, které autor uvádí v textu, což také nemálo přispívá k rušení celého přehledu.

Celou látku dělí autor na 5 kapitol, z nichž prvá líčí charakteristiku manželského řízení vůbec, druhá řízení před meritorním rozhodnutím, třetí a čtvrtá dosah a obsah činnosti stran a konečně pátá pojednává o nesporném a rozlukovém řízení.

Co se samého obsahu studie týče, překvapují pochopené výklady práva platného na Slovensku, které pro neznalost maďarštiny jsou českým právníkům nepřístupná. V tomto ohledu má kniha velké přednosti, neboť výklady některých ustanovení práva dříve uherského, jsou velmi zdařilé a svojí výstižností vynikají nad výklady mnohých maďarských teoretiků.

Studie tato opatřená podrobným seznamem literatury a abecedním rejstříkem, je velmi cennou pomůckou hlavně theoretikům, kteří v ní najdou bohatou sbírku ustanovení platných na Slovensku a v zemích historických, jako i celou řadu rozhodnutí nejv. soudu a uh. kurie, které jsou čerpány z německých překladů, ale přes to jen shrnuté v jeden celek. Některá přehlednutí v korektuře a citaci literatury neubírají knize vědecké ceny a možno tedy tuto studii doporučiti co nejvřeleji.

—era.